

SkolLedaren

SVERIGES SKOLLEDARFÖRBUNDS TIDNING

NR 4 SEPTEMBER 2020

CORONA

"SKOLORNA VAR
FÖRBEREDDA PÅ
DIGITALISERINGEN"

UTBILDNING

HÄR KAN DU
GÅ REKTORS-
PROGRAMMET

MEDLEMSENKÄT

HOT OCH VÅLD
ETT VÄXANDE
PROBLEM

PORTRÄTTET

"Jag var
nyfiken på att
jobba privat"

Roy Jörgensen

Anna Frössevi, rektor på
Österåkersbygdens friskola.

MED MOBILEN SOM VERKTYG

*Skolan belönades med Guldtrappan
för sin digitala utveckling*

När beslutet är större än en googling

JUNO® – *din juridiska skoltjänst*

Prova fritt på: juno.se/skola

||||| NORSTEDTS
JURIDIK | KARNOV
GROUP

LÖNER. Efter lärarlönelyftet är det dags för rektorslönelyftet – ett nationellt sådant som måste inrättas nu, skriver **Matz Nilsson**.

Vi kräver ett nationellt rektorslönelyft - genast

Nu måste regeringen ta sitt ansvar och se till att en nationell lönesatsning på landets skolledare kommer på plats. Samma regering som satsade på Sveriges lärare med lärarlönelyftet, en satsning som vi gav vårt stöd.

Men samtidigt betonade Sveriges Skolledarförbund vikten att på samma sätt satsa på skolledarna, för att säkerställa såväl ansvarsavståndet som möjligheterna att kunna rekrytera nya skolledare.

Vi har vid ett flertal tillfällen framfört till regeringen att karriärlärartjänsterna gör skolledarjobbet *mindre* attraktivt när skolledarlönen inte avspeglar ansvarsavståndet och när en förstelärare kan få mer i lön än sin rektor.

Tyvärr har våra farhågor besannats – många lärare tjänar i dag mer än de skolledare som sätter deras lön.

VI SÅG ALLA under våren ett fantastiskt kraftfullt och engagerat ledarskap i förskola och skola, ett ledarskap som på bara på några få veckor skapade en ”ny” skola, där distans- och fjärrundervisning blev vardag, där barn i förskolan kunde försäkras en fortsatt bra verksamhet och eleverna i grundskolan kunde garanteras en säker och trygg skoldag. Eleverna i gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning fick möjlighet att ställa om för att genomföra sina studier i hemmet.

En fantastisk arbetsinsats som måste återspeglas i lönekuvertet!

■ Sveriges Skolledarförbund, kräver att ansvarsavståndet återupprättas. Ett nationellt rektorslönelyft måste inrättas. Nu.

När lärare, övrig personal och elever fick en välbehövlig sommarledighet, fortsatte många skolledare att planera höstterminens start under en fortsatt rådande pandemi.

Tyvärr har många skolledare inte kunnat ta ut sin semester fullt ut. Det sliter på hälsan och hållbarheten i ledarskapet. När vi frågade våra medlemmar, hade

nästan 40 procent av skolledarna tre veckors semester, och några till och med en kortare semesterledighet.

Jag har följt några skolledares gigantiska arbetsinsats att planera höstterminens start. Schemaläggning och tjänstefördelning för att minimera smittspridning och trängsel, att hantera alla elevers och medarbetares oro, att säkerställa att alla skolans utrymmen hålls rena och fria från smittorisk. Vilken arbetsinsats!

SKOLLEDARNAS ARBETSMILJÖ är satt under hård press.

Omsättningstakten ökar på såväl skolchefer som på rektorer. En rektor i grundskolan arbetar i genomsnitt tre år på samma skola. Stabiliteten och kontinuiteten i skolledarens uppdrag måste stärkas. Elevernas kunskapsutveckling och resultat är strakt förknippade på hur länge en rektor stannar kvar. Och lärarnas arbetsmiljö försämras kraftigt vid allt för täta rektorsbyten.

Sveriges skolledare trivs med sina jobb. De är beredda att ta ansvar och hugga i när det behövs.

Men vi måste se till att regeringen och huvudmännen tar den ökade arbetsbelastningen, det minskade ansvarsavståndet och, inte minst, den ökande omsättningstakten med tillhörande rekryteringskris som är på uppseglande, på stort allvar.

Skolledarkompetensen, rätt använd, har potential att lyfta förskolors och skolors generella kvalitetsnivå ytterligare. Detta genom att bygga och stärka skolchefer och rektorers professionalitet, genom att ge dem bra förutsättningar.

Genom att lita på deras yrkeskunskap, kan staten och de lokala huvudmännen skapa positiva utvecklingsspiraler för förskola och skola.

MATZ NILSSON

Förbundsordförande

Förskolans och skolans viktiga roll under pandemin.

Skolledarnas arbetsmiljö.

Innehåll #4/2020

6 Nyheter **10 Porträttet:** Roy Jörgensen **12** Österåkersbygdens friskola får Guldtrappan **18** Carl Heath om skolan efter coronapandemin **24 Forskning:** Ebba Hildén: Nu går tåget – är alla med? **27 Gästkrönika:** Oskar Fredriksson **28 Böcker** **33 På din sida:** Maria Andrén Bergström **34 Rast** **35 Sista ordet:** Kerstin Weyler

Gå rektorsprogrammet på sju ställen

Nästa höst kan du välja att läsa rektorsprogrammet på sju lärosäten. De bästa utbildningarna kommer att finnas i Karlstad och Umeå.

REKTORSPROGRAMMET. Nästa höst börjar en ny omgång av rektorsprogrammet – en utbildning som alla nya rektorer ska genomgå. Inför den nya perioden presenterade Skolverket ett nytt måldokument som behandlar vad och hur utbildningarna ska genomföras. Just nu anordnas utbildningen på sex lärosäten, nästa omgång kommer det att ske vid sju.

Som Skolledaren tidigare har skrivit, har Skolverket velat bredda programmet med också frågor som rör rektor som chef, till exempel arbetsrätt. Det är ett område som många deltagare har efterlyst och som också framförts av Sveriges Skolledarförbund vid flera tillfällen.

NÄR DET NYA måldokumentet utarbetades fick förbundet tillfälle att ge synpunkter på det, och när ansökningarna behandlades fanns Sveriges Skolledarförbund och Lärarförbundet med i arbetet att bedöma dem.

Ett mycket uppskattat inslag, menar Anna Forssell, ansvarig på Skolverket för rektorsprogrammet.

– De gjorde ett jättejobb och representerade professionens röst. Och gav andra perspektiv, säger hon.

– Vi tittade särskilt efter kod-

ord som stärker rektors egen kapacitet i ansökningarna. Och så följde vi upp det särskilt under utfrågningarna, säger Lena Linnerborg som var Sveriges Skolledarförbunds representant.

Lena Linnerborg.
FOTO: KERSTIN WEYLER

FÖRRA ÅRET PRESENTERADE Sveriges Skolledarförbund sin så kallade professionsdeklaration, *En ledande profession*. Där är kärnan i uppdraget definierad, liksom vad som är skolledarens uppdrag och vad som kan utföras av någon annan.

– Jag tror och hoppas att professionsdeklarationen har haft en viss betydelse för det nya rektorsprogrammet, säger Lena Linnerborg.

Den senaste perioden har universiteten i Göteborg, Stockholm, Umeå, Uppsala, Karlstad samt Mittuniversitet bedrivit utbildningen. Det får de göra de kommande åren också, men då tillsammans med Linnéuniversitetet.

Däremot fick Högskolan Dalarna i samarbete med Örebro universitet, Malmö universitet

och Luleå Tekniska universitet nej på sin ansökan.

KARLSTAD OCH UMEÅ fick det samlade omdömet av bedömargruppen att man sannolikt med mycket hög grad kan genomföra utbildningen, de fem övriga omdömet med hög grad. För Malmö och Dalarna/Örebro blev omdömet rimlig grad, medan det för Luleås del, ansågs sannolikheten att kunna genomföra utbildningen enligt Skolverkets krav och intentioner låg.

Trots att förskolan sedan ett år tillbaka leds av en rektor, kan man i den sammanfattade bedömningen se att förskolan behandlas styvmoderligt. Till exempel saknas litteratur för förskolans rektorer på några ställen, perspektiv på förskolans ledarskap saknas helt och på ett annat, och att förskolan saknas i ett tredje.

DET ENDA LÄROSÄTE som får full pott när det gäller förskolan är Malmö, som dock inte klarar nålsögat i andra delar.

I bedömargruppen ingick utöver Skolverket och de fackliga företrädarna också en nordisk forskargrupp.

Till nästa läsår har antalet platser utökats eftersom nu rektorer i förskolan måste genomgå

Linnéuniversitetet är ny anordnare av rektorsprogrammet från och med nästa höst.

FOTO: JONAS LJUNGDAHL/LINNÉUNIVERSITETET

utbildningen. Det är dags att söka rektorsprogrammet i mars nästa år.

KERSTIN WEYLER

Fotnot: Den sammanfattande bedömningen, som kan vara en hjälp inför ansökan är en bilaga till Skolverkets beslut den 18 juni om vilka lärosäten som får uppdraget.

Sök på Skolverket, diarienummer 2020:1014.

"DET ÄR EN ATTRAKTIV UTBILDNING"

Rektorsprogrammets anordnare utökas nästa höst med Linnéuniversitetet.

REKTORSPROGRAMMET. – Vi är mycket glada för att vi fick programmet, säger professor Ninni Wahlström. Jag tror att vår grundläggande forskning om läroplaner, och kring styrning och ledning av skola har bidragit.

Ninni Wahlström framhåller också att universitetet har "dubbla" kompetenser, både den akademiska men också att lärarna har lärar- och skolledarbakgrund.

Samarbetet med Skolverket i arbetet med *Samverkan för bästa skola*, har också spelat roll, menar hon.

Under de senaste sex åren som universitetet inte har haft rektorsprogrammet på sin repertoar, har såväl den teoretiska som forskningsmiljön byggts upp. Ett arbete som lönade sig när lärosätet nu får det igen.

– Det är en attraktiv utbildning, och den ger oss ökad kompetens och håller oss à jour med skolans viktigaste frågor, säger Ninni Wahlström.

Ninni Wahlström.

FOTO: JOHANNES RYDSTRÖM LINNÉUNIVERSITETET

KERSTIN WEYLER

TRE DELKURSER I REKTORSPROGRAMMET

Rektorsprogrammet gäller i sin nya form mellan 2021 och 2027. Anordnare är universitetet i Göteborg, Stockholms, Umeå, Uppsala, Karlstad samt Mittuniversitet och Linnéuniversitetet.

Måldokumentet innehåller 12 mål mot 49 tidigare. Kraftigare betoning på omvärldsanalys – de snabba omvärldsförändringarna ställer krav på att kunna sätta in förskolan och skolans roll i ett internationellt men också ett historiskt sammanhang, liksom digitalisering, mångfald och hållbar utveckling. Dokumentet har också skarpare skrivningar om huvudmannens ansvar och delaktighet.

Utbildningen består av tre delkurser. Nytt namn för den nuvarande kursen *Mål- och resultatstyrning* är *Styrning, organisering och kvalitet*. I kursen *Skoljuridik och myndighetsutövning* kommer också arbetsrättsliga perspektiv att belysas – ett inslag som har varit efterfrågat.

1 200 skolledare ska utbildas varje år till en kostnad runt 106 miljoner kronor, exklusive Skolverkets kostnader.

I KORTHET

HVIDFELDTSKA ÅRETS SKOLBIBLIOTEK

PRIS. Årets skolbibliotek är Hvidfeldtska gymnasiet i Göteborg.

"En medveten kvalitetskultur med elevernas kunskapsutveckling i centrum" utmärker biblioteket och att samarbete mellan lärare och bibliotek är tätt och väl förankrat i aktuella kursmoment, det gav biblioteket årets pris. I juryn finns bland andra Sveriges Skolledarförbund, LR och Svensk biblioteksförning. Vallastadens skolbibliotek i Linköping, liksom Åbyskolas bibliotek i Ljungby, fick varsitt hedersomnämning. Priset delas ut på årets digitala bokmessa.

"Därför är det hög tid att ompröva dagens ordning. Staten måste ta huvudansvaret för skolan. Skolans finansiering är det som främst talar för ett ökat statligt ansvarstagande, men det finns även andra faktorer.

Läraryrket och **Johanna Jaara Åstrand** gör en tvärvändning och vill nu liksom den fackliga kollegan LR, förstärka skolan. På DN debatt.

BEGLER TILL ACADEMEDIA

FRISKOLA. Skolinspektionens tidigare generaldirektör Ann-Marie Begler föreslås till styrelsen för Aca-demia. Hon ledde inspektionen mellan 2008 och 2015 och var därefter i tre år generaldirektör för Försäkringskassan. Valet sker vid årsstämman i slutet av november.

Ann-Marie Begler.

DE BLIR NY DO OCH BEO

DO/BEO. En av Ann-Marie Beglers kolleger på Skolinspektionen, Lars Arrhenius, som var barn- och elevombud, Beo, mellan 2006 och 2011, blir i november ny DO, Diskrimineringsombudsman. Mårten Petersson blir samtidigt den förste lärare som utnämns till Beo. Hans förordnande är på två år och inte fyra som vanligt är, eftersom utbildningsdepartementet just nu ser över hur det vill organisera sina myndigheter.

Lars Arrhenius.

Mårten Petersson.

NYTT BETYGSSYSTEM I GYMNASIET

BETYG. Gymnasieskolan får ett nytt betygssystem igen – från ämnesbetyg till kursbetyg från och med 2024. Det föreslår utredaren Jörgen Tholin. Med ämnesbetyg blir det mer fokus på kunskaper än på bedömning, anser han. Ämnena delas in i nivåer och eleverna får betyg under hela utbildningen, men de betygen försvinner när slutbetyget är satt.

Lönen den viktigaste frågan

Klart besked i enkäten – men hot och våld ett växande problem

Lönen. Det är den enskilt viktigaste frågan för Sveriges skolläda-re. Det visar Sveriges Skolledarförbunds nya medlemsenkät som just har sammanställts. Undersökningen visar också att Sveriges skolläda-re i allt mindre grad än tidigare är tycker att systemet med friskolor fungerar bra.

ENKÄT. Inför de senaste kongresserna har Sveriges Skolledarförbund frågat sina medlemmar om en rad områden som är viktiga att arbeta med. Nu är det dags igen inför kongressen i april nästa år.

Skolledarnas löner har dominerat som den viktigaste frågan de senaste tio åren. Därefter kommer frågor om arbetsvillkor, som arbetstid och arbetsbelastning, följt av andra arbetsmiljöfrågor som hot och våld.

Sveriges Skolledarförbunds medlemsundersökning ger en snabb översikt om skolledarnas villkor i Sverige idag.

ANTALET BARN OCH/ELLER elever som i genomsnitt rektorerna ansvarar för har ökat de senaste åren till 380, antalet var 358 2014 och 345 2014.

Medeltalet för antalet medarbetare där rektor har ett direktansvar har minskat något, till 36 personer från 37,7 för tre år sedan.

En förbättring har skett när det gäller att ha en ställföreträdare som går in vid behov. Det har i dag 73 procent av rektorerna, jämfört med 63 för tre år sedan.

Ett växande problem för landets skolläda-re är hot och våld.

Nästan var tredje medlem, 30 procent, har under de senaste tre åren blivit utsatt för hot och våld av elever, personal eller någon annan där det finns en koppling till rektors yrkesutövning. För tre år sedan var siffran 27 procent.

Hot och våld förekommer mer i grundskolan än i gymnasiet och förskolan. Lite fler kvinnor, 32 procent, än män, 25 procent, har varit utsatta.

DET ÄR ÄNNU fler som har utsatts för kränkning i sin roll som skolledare, 40 procent av skolledarna har drabbats. Det är första gången som förbundet specifikt vill belysa kränkningar. Även här är det fler i grundskolan än i för- och gymnasieskolan och fler kvinnor, 43 procent.

Kränkningarna sker framför allt i fysiska möten, men också genom sociala medier. 16 procent har blivit utsatta för otillbörlig påverkan, till exempel i anslutning till betygssättning. Det är vanligare på gymnasieskolan än i övriga skolformer.

VEH ÄR DET då som hotar och kränker? Det är framför allt andra personer än elever och personal. Det svarar för 63 procent.

Enskilda elever står för 33 procent, två eller flera elever för 14 procent. 25 procent av skolledarna uppger att det är personal som utsätter dem för hot och/eller kränkningar.

Stödet från huvudmannen i hur man hanterar hotfulla situationer behöver bli betydligt bättre. Mindre än hälften, 42 procent, får stöd, medan 44 pro-

cent saknar det. Det är dock en förbättring med 10 respektive 11 procentenheter jämfört med tre år sedan.

DEN NYA medlemsundersökningen visar också på en ökande förtroendeklyfta mellan rektorerna och de lokala politikerna. 2017 ansåg 46 procent av rektorerna att de hade förtroende för utbildningspolitikerna i den egna kommunen, i år var det 38 procent. Samtidigt känner medlemmarna ett minskat förtroende för dem som verksamhetsansvariga från politikernas sida. Från 60 procent 2017 till 51 procent 2020.

Det är dock en bättre siffra än för sex år sedan, då bara 45 procent ansåg att politikerna hade förtroende för dem.

PÅ PLUSSIDAN KAN man dock se att rektorerna tycker att kommunikationen mellan beslutsnivåerna i huvudmannaorganisationen är tät, öppen och förtroendefull. En ökning till 44 procent, från 22 procent 2014 och 36 procent 2017.

Tre av fyra rektorerna tycker sig ha det formella mandat som behövs för att fatta beslut. Det är något färre än för tre år sedan, då motsvarande siffra var 82 procent.

Att styra sin enhets inre organisation (precis som skollagen ger rektor mandat att göra) har 86 procent av rektorerna möjlighet till. Nästan exakt lika många som för tre år sedan.

Sveriges Skolledarförbunds medlemmar har också gett sin mening om bland annat om hu-

vdmannaskapet och fristående skolor.

Hälften av rektorerna tycker att staten borde ta ett tydligare ansvar för garantera resurserna till grundskolan. Att staten bör ta tillbaka arbetsgivaransvaret för grundskolan anser 43 procent. Motsvarande siffror för gymnasieskolan är 30 respektive 26 procent.

Men helt klart är att en stor majoritet, 82 procent av skolledarna, inte tycker att skolan har tillräckliga resurser att klara sitt uppdrag. Det är 12 procentenheter mer än för tre år sedan.

ÄR DET VIKTIGT, tycker landets skolläda-re, att elever och föräldrar kan välja skola? Ja, det tycker 17 procent 2020, mot 42 procent för tre år sedan.

Och det är betydligt färre nu än 2017 som tycker att systemet med fristående skolor fungerar bra, 9 procent jämfört med 48 för tre år sedan och 54 2014. Här är skillnaden stor mellan kommunanställda och anställda i privat verksamhet: 6 procent jämfört med 46 procent.

KERSTIN WEYLER

Fotnot: 67 av de som svarade på enkäten är kvinnor och nio av tio är födda före 1980. I de flesta frågor fanns det dock inte någon tydlig skillnad i svaren mellan 40+ och yngre. Samma sak gäller för kvinnor och män. 84 procent av de svarande arbetar i kommunal sektor. Nära 80 procent är rektorerna eller biträdande rektorerna. Svare-frekvensen var 39 procent.

Matz Nilsson om enkäten
SID 8

Nästan var tredje medlem, 30 procent, har under de senaste tre åren blivit utsatt för hot och våld.

Medlemsundersökningen visar på en ökande förtroendeklyfta mellan rektorerna och de lokala politikerna.

“Det är väldigt roligt att få se människor utvecklas varje dag”

**säger Sandra Petersson,
yrkeslärare på fordon och
transportprogrammet**

Mina elever får Sverige att rulla

Man kan nog säga att Sandra föddes in i transportbranschen. Både hennes mamma och pappa jobbade som lastbilschaufförer, och Sandras eget intresse väcktes i unga år. Att det blev fordon- och transportprogrammet på gymnasiet var självklart, och redan där fick hon upp ögonen för rollen som yrkeslärare.

– Jag blev väldigt inspirerad av min yrkeslärare i transportämnena, och kände att jag skulle vilja jobba på samma sätt. Därför valde jag att plugga till yrkeslärare efter att ha jobbat i några år, och det har jag inte ångrat. Ungdomar behöver se att i fordonsbranschen finns det utrymme för olika typer av människor. Det är så roligt att se en ökande jämställdhet, vilket jag tror beror på att vi blir fler kvinnliga förebilder. Det är klart att det blir roligare då.

För din kunskap vidare. Bli yrkeslärare.

www.worldskills.se/skola/bli-yrkeslarare

HUVUDSPONSOR

INITIATIVTAGARE

Skolverket

Regeringskansliet

HUVUDSPONSOR

SPONSORER

BAMATEX

Är vår krisberedskap god?

Professor: Planen borde skrivas med dem som ska göra jobbet

Hur mår samhällets krisberedskap? Sociologiprofessor Erna Danielsson ser ett glapp mellan hur krisplaner fungerar i teori och praktik.

KRIS. Professor Erna Danielsson är verksam vid Mittuniversitetet i Östersund och föreståndare för Risk and Crisis Research Centre, RCR. Som forskare har hon bland annat följt personalen vid en skola som brann ned till grunden.

– Inte en penna fanns kvar och även krisplanerna hade brunnit inne. En erfarenhet blev att olika grupper hade olika perspektiv på vad som behövde göras för att lösa situationen. Lärarnas fokus låg på det pedagogiska, ledningens snarare på lokalfrågan. Det uppstod även känslomässiga behov som behövde hanteras, kring sorgen över att ha förlorat sin skola med allt vad det innebär.

Hur ska en skolledare tänka kring krisberedskap?

– Planer borde alltid skrivas

med dem som ska göra jobbet. Man ska försöka tänka kring vad som är skyddsvärt och på att involvera alla, personal och elever. Det handlar om att se helheten och förstå att det finns olika intressen, kollektivets och individernas olika behov.

– Ledningen behöver se den professionalitet som finns hos personalen. Information är viktig i all krisberedskap men måste kanaliseras rätt för att nå fram. Eleverna är viktiga informationsbärare och brukar vara observanta när något avviker från det normala.

Ur skolans perspektiv – finns det redan nu lärdomar att dra från situationen under pandemin?

– Jag har inte tittat på just det, men det är viktigt att följa hur personal och elever påverkas och hur de mår. Varför vill vissa lärare helst vara i skolan medan andra föredrar distansarbete,

till exempel? Vi behöver förstå varför det är så och hur den kunskapen kan användas.

Vad händer när de som skriver krisplanen inte känner till hur

det ser ut i verksamheten?

– Planer görs ofta på ledningsnivå och möter inte alltid de verksamhetsnära behoven. På den senare nivån löser man då i stället uppgiften fristående från ledningen. Ett exempel är krishantering i samband med flyktingvågen 2015. På ledningsnivå sas det ”ingen kris så länge vi inte bryter mot lagen.”

– Personalen i verksamheten ställdes samtidigt inför svåra avvägningar. Som att hitta boenden, hur många flyktingar var det rimligt att placera i ett och samma rum?

Är det bättre att ha en dålig krisplan än ingen alls?

– Det är en bra fråga som inte är enkel att svara på. Jag skulle

säga att den som varit med och skrivit en krisplan åtminstone har börjat tänka och reflektera kring hur man ska agera i en kris. Men de flesta krisplaner möter sällan en ny kris utan skrivs utifrån en kris som redan varit.

Hur jämlik är samhällets kris-kommunikation kring pandemin?

– Jag tycker inte att den varit alltför jämlik, även om den blivit mycket bättre efterhand. Även enkla budskap som att ”tvätta händerna” eller ”hålla avstånd” kan vara svåra att efterleva beroende på vad du har för jobb eller hur du bor. Budskapet att inte åka kollektivt om du inte har ett samhällsnyttigt jobb till exempel, hur ska du möta det?

– Det kan vara samhällsnyttigt att jobba på en restaurang för att andra yrkesgrupper ska kunna äta. Journalister kanske kan jobba hemifrån, men de måste ut i verkligheten för att kunna rapportera om hur samhället fungerar.

MARGARETHA HOLMQVIST

Professor Erna Danielsson vid Mittuniversitetet i Östersund.

FOTO: MITTUNIVERSITETET

Matz Nilsson: Lönen vår främsta prioritet

Lönen – det är den viktigaste frågan för förbundsordförande Matz Nilssons medlemmar.

– Det handlar mycket om att ansvarsavståndet har försvunnit, och till och med blivit det omvända – att lärare tjänar mer än sin närmaste chef, säger Matz Nilsson.

ENKÄT. Medlemsundersökningen är precis sammanställd och det återstår att analysera svaren ytterligare. Många frågor är nya i årets undersökning och det kräver fortsatt genomlysning av svaren.

Men det står klart att tidigare års frågor – lön

och anställningsvillkor – är oerhört viktiga för Sveriges Skolledarförbunds medlemmar.

– För tre år sedan var arbetsmiljön i topp. Och det är mycket viktigt att vi fortsätter att driva frågan om förbättrade arbetsvillkor hårt.

ATT LÖNEFRÅGAN NU återigen är den viktigaste handlar alltså mycket om ansvarsavståndet.

Matz Nilsson.

Matz Nilsson tar också fram svaren som pekar på skolledarnas förutsättningar att driva det nationella uppdraget.

– Vi ser att villkoren har försämrats. Det är mycket allvarligt.

Matz Nilsson ser också hot och våld som ett viktigt område att arbeta med.

Enkäten ger vid handen att fler skolledare utsätts för hot än tidigare år. Och i årets enkät är en fråga om kränkningar med för första gången. Nästan hälften av de medlemmar som svarade, 40 procent, har under de senaste åren utsatts för kränkningar. Framför allt av någon annan, alltså inte av elever och personal, som rektor har mött i sin yrkesutövning.

NÄR DET GÄLLER hot och våld, har Sveriges Skolledarförbund vänt sig till regeringen med en begäran att också rektorer ska innefattas i den lagstiftning till

särskilt skydd för vissa yrkesgrupper, liknande den som nu gäller för blåljuspersonal. Att till exempel hot ska ses som särskilt allvarligt när det drabbar en skolledare i dennes yrkesutövning.

SVAREN NÄR DET gäller skolmarknaden och elevers rätt att välja skola, har förändrats i år jämförts med tidigare. Det kräver ytterligare analys, menar Nilsson.

Men det viktigaste uppdraget har han fått: Arbetet med skolledarnas löner har högsta prioritet också den kommande kongressperioden.

KERSTIN WEYLER

Fotnot: Se också Matz Nilssons ledare på sidan 3.

Smygtitt i Bregottfabriken.

Ekologisk och nyckelhålsmärkt.

"JAG VAR NYFIKEN PÅ HUR DET VAR ATT JOBBA PRIVAT"

Efter 22 år som rektor i den kommunala världen tog Roy Jörgensen steget till den privata. Han hoppades på en nytändning, och fick den.

TEXT MARGARETA EDLING FOTO HARALD NILSSON

Förra hösten började Roy Jörgensen som rektor för LBS Mediegymsnasiet i Göteborg. Då hade han varit gymnasiektör i Falkenberg i elva år och före det haft liknande tjänster i andra kommuner.

– Jag behövde en nystart och jag var nyfiken på vad det kunde innebära att arbeta i privat sektor, säger han.

Skolan ligger centralt i Göteborg, vid kanalen, nära Brunnsparken. Roy Jörgensen ger en virtuell rundtur. När han höjer sin laptop kan jag skymta den sista hamnkranen ute vid älven. Entrén skvallrar om att huset från tidigt 1900-tal har ett förflutet som banklokal. Inuti är skolan modern med glasväggar och öppen planlösning. Prideflaggan pryder räckets i ljusgården.

PÅ ÖVERVÅNINGEN JOBBAR hantverkare med en ombyggnad som ska ge bättre ljus och akustik. Lokalfrågor har stått högt på agendan på senare tid.

– Jag har fått vara spindeln i nätet. Det gäller att tänka proaktivt, så att inte arbetet med ljudabsorbenter i taket visar sig omöjliggöra arbetet med ljusmiljön i samma sal.

Intervjun görs när en vecka återstår tills eleverna börjar. Förhoppningsvis är allt klart då.

Mediegymsnasiet har runt 400 elever. De flesta går estetiska programmet med inriktning estetik och media eller samhällsvetenskapsprogrammet med inriktning beteende eller medier, information och kommunikation. 25 elever läser språkintröduktion. Skolan ägs av Academedia, som enligt egen uppgift är norra Europas största utbildningsföretag.

STÖRSTA SKILLNADEN ÄR kanske inte huvudmannen, utan skolans storlek, summerar Roy Jörgensen.

– För mig överväger fördelarna med en mindre

MISSAR INTE QUIZKAMPEN

► **Namn:** Roy Jörgensen

► **Född:** 1958

► **Uppdrag:** Rektor, LBS Mediegymsnasiet, Göteborg, ingår i regionstyrelsen för Göteborg/Halland.

► **Roligast i jobbet:**

"Att ingen dag är den andra lik. Att få vara nyfiken. Att möta människor – en fika, ett skrott. Man måste inte ta allt så allvarligt."

► **Fritid:** Intresserad av äpplen, i trädgården Signe Tillisch, Aroma + ett okänt. Fryser små äppelmospaket (utan konserveringsmedel!) till rulltårter. Har senast läst Jan Guillous böcker om 1970- och 80-talen. Spelar ihop med sambon Quizkampen på nätet.

skola. Du har större chans att påverka, du kan skapa trygghet och vara synlig. Här vet alla elever vem jag är när jag rör mig i lokalerna.

Han uppskattar att kunna samla all personal till ett kort möte varje måndag. Ett plus på det privata kontot är kortare pendling mellan bostaden på Öckerö och jobbet. Nu reser han "bara två timmar" per dag.

Enkäterna är fler i den nya verksamheten.

– Eleverna utvärderar skolan, lärarna och kurserna på ett annat sätt än jag är van vid. Det ger oss större möjligheter till insikt i deras och lärarnas vardag. Problemet är möjligen att hinna följa upp, men vi har en bra dialog med lärarna om resultaten.

ELEVINFLYTANDE ÄR VIKTIGT för honom. Under hans tid som rektor i Ale hade gymnasiet en lokal styrelse med elevmajoritet, innan nya regler satte stopp.

Han har direkt personalansvar för cirka 20 av 40 anställda – färre än förr. Vid hans sida finns två biträdande rektorer och en administratör. Det ökar utrymmet för pedagogiskt ledarskap. Han lovordar personalen och är imponerad av stödet från chefer och organisation.

– Det känns skönt att inte vara ensam. Jag är del av ett bra team lokalt och nationellt. Jag blev glatt överraskad över att 90 procent av lärarna är behöriga och har lärarlegitimation. Det är väldigt, väldigt bra.

INFÖR HÖSTEN ÄR mycket förstås osäkert.

Vårens fjärrundervisning fungerade i huvudsak bra, anser han. Skolan planerar att fortsätta så en dag i veckan, för att minska trycket på kollektivtrafik och lokaler. För ettorna börjar detta lite senare.

– De har ingen vana vid fjärrundervisning och måste ha fått sina datorer, och vi måste vara beredda på att situationen kan ändras från en dag till nästa, säger Roy Jörgensen. «

Roy Jörgensen har gått från en kommunal
huvudman till en privat. Möjligheterna till
påverkan är större nu än tidigare, anser han.

DE TAR ETT KLIV UPPÅT I GULD- TRAPPAN

Mobilen som arbetsredskap är framgångsrecept för Österåkersbygdens friskola. Med rektor Anna Frössevi i spetsen gör skolan en digital satsning som belönats med den prestigefyllda Guldtrappan.

TEXT OCH FOTO MARGARETHA HOLMQVIST

Värmen är tryckande på höstterminens första dag. Skolgårdens äppelträd dignar av frukt och här och var lyser gula buketter från rektor Anna Frössevis solrosodling.

Sommarklädda elever och lärare samlas. Av hänsyn till coronapandemin blir det inga kramar, men stämningen är definitivt på topp.

Österåkersbygdens friskola firar alltid skolstarten ordentligt, och i år blir det ett firande med guldkant. En guldprydd trappa av kartong med massor av hembakade "guldmuffins" signalerar utmärkelsen Guldtrappan.

– Här tänker vi digitalt och mobilen är ett arbetsred- ➤

Anna Frössevi hälsar skolans yngsta elever välkomna.

Ulla Bergström, kock och alltiallo på skolan, kom på idén med "guld muffins."

Stolt rektor: Anna Frössevi ser det stora i det lilla. Hon leder en liten skola som ligger i framkant i den digitala utvecklingen.

Här tänker vi digitalt och mobilen är ett arbetsredskap. När man förbjuder mobiler underskattar man elevernas förmåga.

skap, berättar Anna Frössevi, som hoppas att utbildningsminister Anna Ekström ska komma hit och med egna ögon se hur mobilen kan bli ett smart lärverktyg.

ÄN SÅ LÄNGE har hon inte fått napp hos utbildningsministern. Inte heller hos Liberalerna, det parti som hårdast drivit mobilförbud i skolan. Bilden av mobilen som en källa till oordning i skolan är svår att rubba.

Det upptäckte även Anna Frössevis dotter som nu går i åttan. När hon började högstadiet blev det en chock att det praktiska arbetsredskapet plötsligt var förbjudet under skoltid.

– När man förbjuder mobiler underskattar man elevernas förmåga. Det är viktigt att elever får lära sig använda den teknik som de kommer i kontakt på ett klokt sätt, säger Anna Frössevi.

Digitaliseringen har varit en grundpelare sedan

JURYNs MOTIVERING

► "Österåkersbygdens friskola är en liten landsbygdsskola åk F–6, med digital skol-utveckling som ett kraftfullt verktyg i skolan och för nära kontakt mellan ledning, lärare, målsmän och elever. Med uppdaterad webb och FB-grupp och genomtänkt infrastruktur byggd på fiberanslutning och mobiltelefon från skolan för allt och alla i åk 4–6, med bland annat en egenutvecklad app, kompletterad med lärplattor och interaktiva tavlor. Arbetet med skoltidning i skola och bygd exemplifierar en forskningsanknuten och innovativ verksamhet. Man utmärker sig med djärvt ledarskap och självständiga elever, är i framkant med IT, nära samhället och forskningsanknuten."

skolan startade 2011. Skolan har en egenutvecklad app, lärplattor och interaktiva tavlor. Varje elev i årskurs fyra till sex får låna en mobil som sedan används flitigt för skolarbetet och kommunikation. Mobilen får även användas efter skoltid.

ATT ELEVER OCH lärare enkelt kan hålla kontakt med varandra bidrar, enligt Anna Frössevi, till trygghet och lugn. Kompetenta lärare som kan och förstår teknikens möjligheter är en förutsättning.

Skolan arbetar tematiskt kring kända personer och företeelser inom kultur- och forskarvärlden. Bildning som ger impulser även på fritiden. Som när en elev var bortbjuden med familjen och upptäckte en vas av glaskonstnären Ulrica Hydman Vallien. Då skickade han genast en bild till skolan för att visa vad han sett. "Titta, de har en vas av Hydman Vallien."

Eleverna gör en skoltidning som distribueras i bygden och då används mobilen flitigt för att till ta bilder och samla information och dokumentation.

UNDER STUDIERNÄ PÅ rektorsprogrammet hade Anna Frössevi medstudenter som såg på landsbygdsskolan som en "Astrid Lindgren-idyll." Hon värjer sig mot den nostalgiska bilden. Österåkersbygdens friskola är en modern skola där eleverna är som barn är mest, med olika bakgrund och förutsättningar. Att skolan är liten gör det enkelt att hitta flexibla lösningar men för att alla elever ska uppnå målen krävs hårt arbete och engagerad personal. Att hon själv undervisar förväntar kolleger på större skolor, för henne är det en självklarhet.

– Jag ska utveckla en skola och leda elever och medarbetare på min skola. Det är en förmån att leda det pedagogiska arbetet och att vara en undervisande rektor är något jag är stolt över, säger Anna Frössevi. ◀

Roger™ SoundField i alla klassrum på Isabergskolan i Hestra:

Självklar satsning i Gislaveds kommun

Alla är lika nöjda. Elever, lärare och rektorer är samstämda när de berättar om hur ljudutjämningssystemet Roger™ SoundField har förbättrat arbetsmiljön på Isabergskolan i Hestra. *"Det är mycket lugnare i klassrummet, det finns en större arbetsro och oavsett var eleverna sitter så hör de alltid vad jag säger"*, berättar en av lärarna på skolan.

Startade som ett test

Allting startade med att en hörselpedagog fick möjlighet att köpa in och testa systemet på ett fåtal av kommunens skolor.

Rektor Yvonn Asp är mycket nöjd med SoundField-systemen på skolan.

Lärarna visade sig vara mycket positiva och tyckte att systemet förbättrade både deras och elevernas arbetsklimat på ett tydligt sätt.

Nu har Gislaveds kommun installerat systemet i nästan alla klassrum på kommunens skolor. För Jan Pettersson, som är teamchef för Barn- och utbildning på Gislaveds kommun, rådde det aldrig någon tvekan. "Det var inget svårt beslut, det kändes så självklart att vi skulle göra den satsningen för att skapa ett bättre arbetsklimat för elever och lärare i vår kommun", säger han.

Positivt för både undervisning och inlärning

Yvonn Asp som är rektor på Isabergskolan menar att många skolor har miljöer som inte ger utrymme för studiero. Där kan ett ljudutjämningsystem exempelvis kompensera för dålig akustik och skapa

ett mer behagligt klimat i klassrummet. Något som kan påverka studieresultaten positivt.

Förbättrad situation för pedagogen

Förutom att klimatet i klassrummet har förbättrats och studieron har ökat så har också pedagogens situation blivit bättre. Det är något som läraren Annie Lind kan bekräfta.

"Jag upplever att min arbetsmiljö har påverkats markant av ljudsystemet. Jag känner mig inte alls lika trött i rösten som jag gjorde tidigare. Nu behöver jag inte höja rösten utan alla hör tydligt vad jag säger".

www.phonak.se/dsf

PHONAK
life is on

– Förutsättningarna för en undervisning över nätet fanns redan när pandemin slog till i våras. Därför fungerade det bra, säger Carl Heath.

NY TID EFTER CORONA: HUR GÖR VI NU?

En ny skola över en natt – så har många beskrivit den plötsliga digitaliseringen av undervisningen i våras.

– Nja, det skulle jag nog inte vilja säga, att det skedde över en natt.

Förutsättningarna fanns där, annars skulle det inte ha fungerat, säger Carl Heath. Våldigt mycket var redan förberett.

TEXT KERSTIN WEYLER FOTO JOHAN WINGBORG

Det är sensommar, högskolestart och de nya Chalmersstudenterna håller på med lite försiktiga nollningslekar, med bra avstånd, på Lindholmen i Göteborg. Strax intill är det lugnt och tyst i några av Rises lokaler. För att tala skolans digitalisering, ses vi i över en kopp kaffe – ett överlägset sätt att ses, åtminstone för en intervju.

Carl Heath visar runt i de lokaler som hans avdelning av Rise, Research Institutes of Sweden, disponerar. Huvudkontoret ligger en bit bort, liknar mer ett huvudkontor för en bank, än den fantastiska verkstad som ligger på Forskningsgången. Lugnt nu när personalen jobbar hemmavid, men känslan av en mycket kreativ miljö går inte att ta miste på.

I vanliga fall också en mötesplats för fortbildning för bland andra skolans personal.

CARL HEATH är chef för Professional Education och kompetensplattformen Digitalisering och Lärande, inom Rise. En myndighet med många strängar på sin lyra – en sammanfogning av en rad forskningsråd.

Det senaste halvåret har han varit mest upptagen som projektledare för Skola Hemma.

Svensk skola var i själva verket rätt förberedd på det som skedde andra veckan i mars, då Sverige på några dagar fick ställa om.

Stora möten och samlingar förbjöds och framför allt, gymnasieskolan och komvux stängde ned sina fysiska lokaler och övergick till en digital undervisning.

SEDAN MITTEN AV 00-talet har skolans huvudmän arbetat gediget med digitalisering, menar Carl Heath, fast i olika omfattning. Men staten har inte varit en pådrivande kraft, utan det är skolhuvudmännen själva som drivit processerna. Det är en stor skillnad landet runt hur långt man kommit.

Men ser man det i en internationell jämförelse, ligger även de svenska huvudmän som inte kommit så långt i sin utveckling, långt framme, menar Carl Heath.

Förutsättningarna att ta de digitala stegen, ska också ses mot bakgrund av olika projekt som funnits

Vi måste se över vilken verktygs-låda vi nu disponerar och ställa nya frågor. Lärandet måste organiseras om och det betyder att vi måste ställa oss frågor som: Hur vi gör nu?

från hem pc-reformen, Itis och framåt. En resa i olika etapper.

Hade skolan kunnat digitaliserats över en natt, skulle ju det ha kunnat ske i resten av världen, menar han. Men så blev det inte.

DET STORA STEGET innehåller också tillgången på smartphones och vår lust och nyfikenhet att ta till oss Facebook, Instagram, bank-id och så vidare.

– Se bara på swish, säger Carl. Där kan man tala om en förändring ”över en natt.” Nu är det en av världens största digitala ekonomier.

Det handlar om, menar han, flera lager av en digital infrastruktur, som vi byggt upp och där andra länder ligger efter.

Coronapandemin har påverkat sättet vi utför arbetsuppgifter, skolans *vad* har inte förändrats i nämnvärd utsträckning, det kommer nu med nya kurs- och ämnesplaner. Däremot har skolans *hur* påverkats väldigt mycket, framför allt i gymnasieskolan och komvux.

Sverige är alltså rätt väl skickat när det gäller digital infrastruktur, men det gäller att veta när man ska använda det digitala och inte.

– I viss mening kan jag känna en så stor frustration att vi gör så stor skillnad mellan det analoga och digitala, säger Carl Heath.

HAN TAR ETT exempel: Om man ska studera cellstrukturer i ett blad kan man antingen använda en analog metod, ett mikroskop av den gamla sorten, ett digital dito, eller studera foton. Syftet är identiskt; att lära sig celluppbyggnaden.

Men det finns andra exempel där du inte kan utföra en arbetsuppgift utan en viss digital mognadsgrad. Och det gäller både för lärare, skolledning och förvaltning.

Att leda en skola i en pandemi är en större utmaning än när du leder en verksamhet som du ”träffar i köttet” varje dag.

– Coronapandemin har tagit bort och förändrat en mängd saker som vi tagit för givna – till exempel att ses fysiskt i ett rum. Vi måste se över vilken verktygs-låda vi nu disponerar och ställa nya frågor. Lärandet måste organiseras om och det betyder att vi måste ställa oss frågor som: Hur vi gör nu? För övrigt en mycket bra fråga att ställa sig med jämna mellanrum, oavsett digitalisering eller ej.

Processer, arbetsgångar som vi tagit alldeles för

givna, är kanske alldeles utmärkta att fortsätta med. Same as usual.

Det här inte något nytt för vår tid, menar Carl Heath. Så har vi gjort sedan vi formade folkskolan på 1840-talet, när skolor startades i socknar på ett avstånd som gjorde att alla elever kunde ta sig dit. Skolans innehåll tog sig utgångspunkt från den kunskap och informationshastighet som då fanns.

När massmedierna började slå igenom för kanske framför allt etermedier, ökade hastigheten, från centrum till periferin – se skolradion!

Men fortfarande var lärarens och elevens informationshastighet långsam, de hade inte sin egen radio-kanal. Skolan och elever blev mediakonsumenter och mottagare.

Internet förändrade förutsättningarna, information går nu lika fort från periferin till centrum.

Möjligheten för envar att producera information och kunskap blev verklig och då uppkom en mängd fenomen. Maktfördelningen luckrades upp – när konsumenter blev producenter av till exempel egna läromedel. Valet blev ditt; att leta information och kunskap på egen hand. Du kunde tack vare internet ge ställa olika former av distribution mot varandra.

– Jag vågar påstå att man i vissa delar av utbildningslandskapet har tagit den makten, säger Carl Heath. Men inte alls i samma utsträckning på andra ställen.

MEN FÖR ATT ha möjlighet att ta till sig det nya, ”att vara framåtlutad”, måste också möjligheten finnas att vara det.

Ett bra exempel på att så inte är fallet för alla är, menar Carl Heath, digitaliseringen av nationella prov.

För de skolor och skolhuvudmän som tidigt förstod att nu kommer de nationella proven att bli digitala framöver, var valet givet: att göra så mycket prov som möjligt i den miljö som man tror kommer likna den miljö de digitala kommer distribueras i.

Men den skola som inte har tillgång till en data-infrastruktur för att på samma sätt träna inför digitala prov, och lärare som inte har en grundläggande kompetens för det, kommer att få hoppa på tåget senare. För sent? Här kommer bristen i likvärdighet bli tydlig, menar Carl Heath.

– När vi värderar en ny teknologi gör vi utifrån de kunskaper vi själva har i stunden, säger han. Och de som gillar en förändring talar vitt och brett om det, man talar för sin egen ”kör”, medan andra inte är där än. Men den som omfamnar förändringen och den som är skeptisk, kan ju ha lika rätt, säger han.

VÅRT SAMTAL RÖR sig snabbt från dagsläget till det som bekymrar i hög grad, de digitala prov som väntar runt hörnet om endast ett par år.

Men med det system vi har, med ett decentraliserat ansvar, är skolhuvudmännen som vi ska lägga huvudfokus på, menar Carl Heath.

Men det är egentligen inte en enda aktör som är

skyldig. Det är ett system i många nivåer där vi alla har ett ansvar.

Man gör en sig en otjänst att adressera frågan till den nationella nivån, när den inte avgörs där. Det finns dock andra frågor som rör den nationella nivån och där ansvaret ligger.

Om vi nu till exempel bygger ett nationellt it-stöd för digitala nationella prov, är det en smal sak, menar Carl Heath, att låta det systemet adressera alla prov i hela utbildningsväsendet. Det skulle innebära att staten skulle få datatillgång till alla prov som varje svensk elev gör under hela sin skoltid, och den data-tillgången skulle bland annat ge oss en förståelse för hur likvärdigheten se ut. Huvudmännen skulle inte heller behöver köpa in egna digitala provsystem, något som nu sker. Mer än 290 upphandlingar man skulle slippa, till en beräknad kostnad av 50 manår!

Om det finns digitala nationella strukturer att skapa, ja, då bör staten ta på sig det ansvaret.

Finns tiden till att göra de här stora förändringarna?

– Tid handlar alltid om prioriteringar. Vad vill vi med skolan? Hur vill vi organisera och prioritera vårt arbete? Och jag kan vara den förste att säga att man i alla lägen absolut inte ska lägga tid på digitalisering.

Det är fel att se frågorna endast utifrån ett digitalt perspektiv, utan vi måste se dem från ett tjänste- och nyttoperspektiv, menar han.

När vi debatten skolan och digitaliseringen har förts, åtminstone utanför skolans lokaler, har det i första hand handlat om undervisning och pedagogik. Alltför mycket, om man tolkar Carl Heath rätt.

PEDAGOGIK OCH UNDERVISNING är kanske inte det viktigaste att prioritera i en digitalisering. Sätt sökljuset på annat, som elevhälsan till exempel. Digitalisera dess processer, för att ge bättre tjänster och service.

– Som nu under coronan, säger Carl Heath, klart som tusan att man skulle vilja ha kontakt med en digital skolsköterska och skolläkare, på samma sätt som vi kan få det med en nätläkare.

– Jag tror att skolans digitalisering handlar om ganska banala och tråkiga saker, som till exempel minska matsvinn i skolan, skapa säkra lokaler och så vidare. Det finns självklart digitala pedagogiska frågor också, men de är inte de enda.

Med Carl Heaths utgångspunkt – att se digitalisering av skolan i ett mycket vidare begrepp, kanske vi kunde slippa fortsatta debatter om mobiltelefoners vara eller inte.

Vad undervisningen ska handla om är en fråga för många att engagera sig i, men hur den ska ske, är en fråga för de professionella i skolan.

Ett *hur* som verkligen har stått, och står, på spel i en skola i coronans tid. «

»

DET ÄR VI SOM HYR UT OCH FÖRMEDLAR BEHÖRIGA REKTORER OCH SKOLLEDARE

UTHYRNING/FÖRMEDLING

- Vi hyr ut och förmedlar rektorer/skolledare för kortare eller längre uppdrag.
- Vi kommer snabbt med förslag till lösning av ett akut problem.
- Vi är av Almega certifierat kompetensföretag

REKRYTERING

- Vi erbjuder hela eller delar av rekryteringsprocessen av rektorer och chefer inom skola och förskola.
- Vi arbetar med forskningsbaserade psykologiska tester som genomförs av licensierad konsult.
- Vi finns i Sigtuna med hela landet som arbetsplats.

Alf Anselmby Rektor att hyra AB
070-219 26 68 • alf@anselmby.se
www.rektoratthyra.se

REKTOR ATT HYRA

UNIKT PROJEKT OCH REKORDSNABBT

Från torsdag till följande onsdag skapades projektet Skola Hemma. Prestige och revir lades åt sidan, samarbetet mellan offentliga och privata aktörer fungerade på ett tidigare okänt sätt och de verksamma i förskola och skola fick på nolltid kvalitetssäkrad information och stöd. På några dagar hade 50 000 nedladdningar skett.

TEXT KERSTIN WEYLER FOTO JOHAN WINGBORG

Alla kan sträcka på sig, säger Carl Heath. Beslutet (som var Skolverkets och Peter Fredrikssons) om att dra igång togs på nolltid, alla tillfrågade parter lade annat arbete åt sidan och som mest arbetade 60 personer dag och natt med att öppna hemsidan för Skola Hemma.

Men tankarna på att något måste göras om Sveriges skolor skulle behöva stänga, väcktes två månader tidigare.

Skolorna i Wuhan började i januari stänga ned för att stoppa smittspridningen och Carl Heath inledde ett samtal med sin mor, tidigare smittskyddsläkare, om hur man ska göra i en tid av pandemi. Carl har en bakgrund som militär – där skyddsfrågor var en viktig arbetsuppgift, och har därför i många sammanhang fört ett samtal med sin mamma om pandemier och smittskydd. Han har dessutom arbetat med smittskyddsfrågor i för skolor i Göteborgsregionen.

I MITTEN AV februari mejlade Carl Heath till Peter Fredriksson och Per-Arne Andersson på SKR och frågade om det fanns planering för pandemin och för eventuella skolstängningar. Han och hans medarbetare på Rise hade funderat mycket det.

– Ett möte planerades till den 12 mars. Snabbt marscherat måste man säga, säger han.

När mötet blev av, var det ett helt annat scenario.

Regeringen stod inför beslut om eventuella skolstängningar och mycket stora restriktioner.

Inför mötet med Skolverket och SKR hade Carl Heath fört samtal med en rad aktörer som bedömdes vara centrala att arbeta med frågan på nationell nivå, till exempel branschorganet Edtech, som organiserar företag som levererar digitala lösningar till utbildningssfären, och som tack vare det snabbt noterar förändringar.

DET FANNS OCKSÅ ett stort behov av allmän, tydlig och relevant information, eftersom det omedelbart började spridas en mängd desinformation om pandemin.

– Vi behövde en trygg informationsdistributionskanal om hur man arbetar med de här frågorna, oberoende och fristående. Utbildningsradion, UR, blev en alldeles naturlig aktör, säger Carl Heath.

Om hela skolektorn hade ställt om till internet, fanns det en teoretisk risk att systemen skulle gå ned. Då skulle gammal hederlig teknik, som skolradion, kanske kommit i fråga, något som faktiskt hände i andra länder.

Målbilden var att få upp en gemensam plattform med saklig information och med råd hur en skola kan arbeta digitalt. Relevant forskning skulle också finnas att tillgå, här kom bland annat Skolforskningsinstitutet in.

Carl Heath är projektledare för Skola Hemma.

Unika upplägg för varje verksamhet – kompetensutveckling som gör skillnad

Vi vill stötta er kompetensutveckling genom att erbjuda unika utbildningsupplägg på plats hos er eller digitalt på distans. Tillsammans med er och våra föreläsare kombinerar vi utbildning med litteratur efter era specifika behov. En utbildning genom oss kan omfatta handledning på individ- och gruppnivå, föreläsning eller workshop och kan bestå av allt från enstaka tillfällen till längre utbildningsinsatser.

Ett urval av våra populäraste utbildningsområden:

Kooperativt
lärande

Elevhälsa

Presentations-
teknik

Pedagogik
& lärande

Läs mer om vårt kompetensutvecklingserbjudande på:
studentlitteratur.se/uppdraagsutbildningar

Flera av våra utbildningar kan genomföras digitalt. Läs mer om dessa på:
studentlitteratur.se/digitalauppdraagsutbildningar

Anton Stifors
Utbildningsrådgivare
046-31 22 38
anton.stifors@studentlitteratur.se

Kontakta oss för vidare diskussion
om hur just er utbildning kan se ut!

Leif Lundgren
Utbildningsrådgivare
046-31 23 23
leif.lundgren@studentlitteratur.se

Jag tycker Peter Fredriksson och Skolverket tog ett modigt beslut.

Skolverket tog beslut efter en historisk snabb hantering, mindre än efter ett dygn blev det klartecken att köra igång.

Dagen efter att regeringen kommit med beslut om att stänga gymnasieskolorna och komvux, tisdagen den 17 mars, fanns Skola Hemma uppe.

– Jag tycker Peter Fredriksson och Skolverket tog ett modigt beslut, det var långt ifrån självklart, säger Carl Heath.

GENOMSLAGET HAR VARIT stort. För UR ökade tittarsiffrorna med 150 procent och nedladdningarna har varit många.

Från början var det ett projekt på några veckor,

snart förlängdes till midsommar och nu är slutdatum satt till årsskiftet.

Fjärr- och distansundervisning har vi till mans benämnt vårens aktiviteter i skolan. Carl Heath använder snarare en annan definition – nödundervisning, något andra länder har använt.

– Ett ganska bra begrepp, det var varken distans- eller fjärrundervisning, som ju är planerad i förväg som användes, utan en undervisning som kom utav nöden.

UNDER SOMMAREN OCH tidig höst har Skola Hemma lanserat en scenarioplanering som kan användas av skolorna. Tre scenarier beskrivs: en öppen skola, men med beredskap, en flexibel skola – både online och offline – eller en skola där restriktioner och beredskap behöver finnas en längre tid. Utvecklingen ses på tre nivåer: skol-, huvudmanna- och nationell nivå.

Det är ett gediget material som kan användas i till exempel workshops på skol- och huvudmannanivå. Det finns också på engelska, det finns kanske ännu större behov att använda det i andra länder, nu när, i skrivande stund, nyligen öppnade skolor får stänga igen. «

Fotnot: Materialet finns på Skola Hemmas hemsida, skolahemma.se.

RISE PRISAT MED GULDLÄNKEN

► Rise fick i slutet av augusti utmärkelsen Guldlänken 2020 för projektet Skola Hemma.

► Så här skriver juryn: "Skola Hemma etablerades i bred samverkan och under rekordkort tid för att möta ett akut behov i och med coronasituationen. Med ett tydligt syfte att vara en kompass för Skolsverige i en snabb och nödvändig omställning, har tjänsten kraftigt bidragit till att förflytta såväl positionerna som hela samhällets inställning till distansundervisning."

► Bakom priset står Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, Vinnova och regeringskansliet.

VI FÖRMEDLAR & HYR UT*

Spara pengar genom att anlita oss!

Många av våra skolledare är mellan 65 och 70 år vilket förutom erfarenhet och legitimitet innebär lägre arbetsgivaravgifter (en tredjedel) och noll kronor i tjänstepension. Vi har mängder av referensuppdrag från kommuner och friskolor över hela Sverige.

**efter Skolinspektionens krav, erfarna rektorer/skolledare. Vi har landets största nätverk med Sveriges viktigaste chefer.*

VILL DU VETA MER KONTAKTA:

Jonas Berkling, 0709-20 23 33, www.rektorspoolen.se

RektorsPoolen
SVERIGES VIKTIGASTE CHEFER

Läromedel • Stöd • Utbildning

Trygghet hela vägen med Gleerups digitala läromedel

Med Gleerups digitala läromedel får alla elever tillgång till ett ständigt aktuellt innehåll av hög kvalitet. Allt samlat i en homogen lärmiljö med smarta funktioner som hjälper varje individ att utveckla förmågor utifrån just sina förutsättningar och behov.

Att låta hela skolan välja digitala läromedel i alla ämnen ger många fördelar. Med en gemensam lärmiljö ökar likvärdigheten och ni får stora möjligheter till kollegialt samarbete. Dessutom stöttar vi er hela vägen och ser till att skolan kommer igång på bästa sätt.

Vill du veta mer om hur digitala läromedel kan bidra på er skola?
Läs vidare på **gleerups.se**

gleerups

Nu går tåget – är alla med?

Förskola och skola står ständigt inför reviderade riktlinjer och direktiv, både från statligt och kommunalt håll. Nya riktlinjer och direktiv som innefattar och kräver någon form av förändring i verksamheten, vilket gör att verksamheterna är i konstant förändring.

Ett framgångsrikt förändringsarbete kräver att rektor såväl som alla medarbetare drar åt samma håll och att alla är överens om vad som behöver göras och hur. Men hur ska rektor egentligen agera för att få med sig medarbetarna i dessa oupphöriga förändringsprocesser?

”VÄLKOMNA ALLIHOPA, HOPPAS att ni har hunnit ta del av arbetsplanen som jag mejlade till er. Där står det vad vi ska göra nu under de här tillfällena”. Det är rektor som hälsar sina medarbetare välkomna till en planerad kompetensutvecklingsinsats.

Medarbetarna sitter i mindre grupper runt olika bord och man ser att några har förberett sig och tagit med anteckningsblock och penna. Det finns kaffe, frukt och skålar med godis framdukat. Några av medarbetarna är nyanställda och rektor tar sig tid att presentera dem för hela personalgruppen och hälsar dem välkomna.

”Det har ju kommit en granskningsrapport från Skolinspektionen som visade att det fanns brister på det här området, så vi behöver hantera det tillsammans och det ska vi göra nu. Vi kommer börja med att gå igenom vad som står i skollagen och i våra styrdokument.”

Rektor har förberett en powerpoint och lägger mycket tid på att gå igenom varför de alla träffas och varför detta är i fokus just nu. Samsyn, erfarenhetsutbyte, kolle-

FÖRFATTAREN

Ebba Hildén arbetar inom rektorsutbildningen vid Karlstads universitet med utvecklingsuppdrag i samverkan med skolledare, förvaltning och myndigheter. Hennes forskningsområde innefattar ledarskap och kommunikation, framför allt kring hur policyförändringar hanteras tillsammans med medarbetare.

Ebba Hildén.

gialt lärande och likvärdighet är begrepp som finns med i rektors resonemang.

Några av medarbetarna viskar till varandra, andra lyssnar medan någon försöker kväva en gäspning.

Det här är en faktisk situation från en av de forskningsstudier som bedrivits om rektors hantering av ny policy i utbildningssektorn.

STARTEN AV ETT utvecklingsarbete är förstås viktig och här synliggörs att rektor lägger mycket tid på att berätta varför, men också hur utvecklingsarbetet ska genomföras. Kanske känns situationen igen, det är lite trögstartat och alla medarbetare är inte engagerade till max.

Ofta sker liknande starter sent på eftermiddagen, efter att barn och elever har gått hem, vilket inte alltid bidrar till större engagemang och fokus hos medarbetare. Rektorerna lägger mycket fokus på starten av ett utvecklingsarbete, vilket är en betydelsefull strategi när medarbetare står inför en utvecklingsfas som ska startas upp (Håkansson & Sundberg, 2019).

Men det finns också andra strategier att använda sig av för att få igång ett utvecklingsarbete och lyckas med att få med sig alla medarbetare. Strategier som enligt forskning visat sig effektiva för att få med alla medarbetare i förändrings- och utvecklingsarbeten.

ALLA MEDARBETARE BÄR med sig erfarenheter och föreställningar som spelar roll och på olika sätt påverkar deras förväntningar och engagemang, men som också sätter ramarna för vad som är möjligt.

När rektorer hanterar en ny policy tillsammans med sina medarbetare, använder de erfarenheter och förväntningar, både individuella och kollektiva, för att genomföra förändringsarbetet och få med medarbetare på tåget (Hildén, Löfdahl Hultman & Bergh, 2019; Löfdahl Hultman, Hildén & Bergh, 2018).

De kollektiva erfarenheterna innefattar den skolkultur som enheten bär, men också den tradition som skolformen inbegriper. Individuella erfarenheter handlar om både professionella och personliga erfarenheter, exempelvis från när man själv gick i skolan.

FÖRVÄNTNINGAR SOM REKTORER använder i hanteringen av ny policy innefattar de statliga ambitioner som skrivs fram i policydokument, men även individuella ambitioner som rektor bär på, till exempel baserat på ett specifikt utvecklingsfokus i verksamheten.

Om det finns betydande skillnader mellan de erfarenheter och förväntningar som rektor bär på och de erfarenheter och förväntningar som finns hos medarbetarna, kan det försvåra utvecklingsarbetet.

Finns det exempelvis en stark överty-

Medarbetarnas erfarenheter och visioner är både individuella och kollektiva. Det gäller att veta vad som gäller för just dem.

FOTO: ISTOCKPHOTO

gelse hos lärare att mobiltelefoner stör undervisningen, kommer det att krävas mycket fokus och engagemang från rektor för att kunna få den medarbetaren att se fördelarna och konkreta tillvägagångssätt för hur mobiltelefoner kan bidra till elevers lärande under lektionstid.

Medarbetare bär också med sig ambitioner kring vilket typ av verksamhet de vill åstadkomma och bedriva tillsammans med barn och elever. Det kan exempelvis för förskollärare handla om att som vuxen inte gå in och styra leken utan låta barnens intresse styra. Ska då ny policy hanteras som innebär en mer styrande roll som förskollärare inom ramen för undervisningen, medför det utmaningar för rektor att motivera medarbetarna att förändra sitt sätt att agera tillsammans med barnen.

ERFARENHETER OCH AMBITIONER som medarbetare bär med sig behöver beaktas när

nya riktlinjer och direktiv ska införas, så att det nya inte upplevs som att det är i motsatsförhållande till medarbetares föreställningar om en god pedagogisk verksamhet. Det uppstår lätt oro i leden om det förändrade nya är för långt ifrån det gamla sättet att göra på.

Rektorer beskriver ofta de nya riktlinjerna med ord och begrepp som är väl förankrade och som medarbetare känner igen (Hildén, Löfdahl Hultman & Bergh, 2019; Löfdahl Hultman, Hildén & Bergh, 2018), vilket är en framgångsrik strategi för att få med alla på tåget. Erfarenheter och föreställningar, liksom ambitioner och visioner, kan vara både individuella och kollektiva. Här gäller det för rektor att känna sina medarbetare och veta vad som gäller just dem.

I DAGENS POLITISKA såväl som vetenskapliga debatt kring skola och förskola, är betydelsen av tillit mellan olika led fram-

trädande, som exempelvis mellan rektor och medarbetare.

I dessa sammanhang är det inte blind tillit som kopplas till framgång, utan snarare frekvent återkoppling och uppföljning, där engagemang och nyfikna, genuina frågor som följer upp hur processen fortlöper, är centrala (Håkansson & Sundberg, 2019). Det handlar om att bjuda in till delaktighet, inflytande och ansvarstagande, och samtidigt vara öppen och nyfiken på nya lösningar, nya sätt att se på det som ska utvecklas och förändras.

Genom att rektorer uppmanar sina medarbetare att vara delaktiga och ger dem inflytande, skapar det både känsla av tillit och ansvarstagande hos medarbetarna. Rektorer med en tydlig förväntan att medarbetare ska vara delaktiga påverkar hur rektorerna rent retoriskt bjuder in medarbetare till inflytande.

Tilliten visar sig då genom att rektorer

kontinuerligt coachar sina medarbetare och utmanar dem i deras tänkande genom öppna frågor, men ändå utifrån ett kritiskt förhållningssätt.

COACHNING OCH HANDELDNING handlar om att synliggöra tyst kunskap, så att de erfarenheter och antaganden, kunskapsmässiga såväl som etiska aspekter, som ligger bakom handlingarna och görandet framträder. Det är också en framgångsrik strategi för rektorer att coacha sina medarbetare, ta reda på hur medarbetare tänker, men också få med dem i rätt riktning för förändrings- och utvecklingsarbetet (Hildén, 2020).

De mest framgångsrika rektorerna ställer höga krav och förväntningar, vilket också gör att medarbetarna på ett naturligt sätt tar sitt ansvar. Rektor ska alltså inte vara rädd för att utmana sina medarbetare vidare inom professionell utveckling och lärande.

Upplevelsen av att befinna sig i korstryck, ett sätt att beskriva den utsatthet som rektorer upplever, är vanligt förekommande hos rektorer. Rektor ska förhålla sig till många olika aktörer, alla med olika intressen i den verksamhet som rektor ansvarar för och leder.

DET HANDLAR OM vårdnadshavare som har sina barn i den verksamhet rektor ansvarar för, förvaltningsledning som ska stötta rektor men även se till så att rektor gör det som ska göras, medarbetare som rektor är chef för, och även övriga i samhället som inte alltför sällan har åsikter om den verksamhet som rektor leder. Från statligt håll ligger Skolinspektionen på och gör både regelbundna och mer spontana granskningar efter inkomna anmälningar.

I detta sammanhang av korstryck, från statligt håll så väl som från kommunalt håll, sker en kontinuerlig ström av revideringar och förändringar av riktlinjer, direktiv och policy. Här blir rektors ledarskap betydelsefullt.

LEDARSKAP HANDLAR OM kommunikation och hur man som ledare får andra att lyssna till vad man säger, att lyckas motivera andra att genomföra det som ska göras

Precis som tågkonduktören som är mån om att alla passagerare har tagit plats på tåget före avgång, behöver även rektorer visa samma omsorg om sina medarbetare.

och driva utvecklings- och förändringsarbete där andra är de som utför jobbet.

Inom ramen för rektors kommunikativa ledarskap använder sig rektorer av fyra strategier: strukturera, utveckla, interagera och representera (Hildén, 2020). Strukturera och utveckla innefattas av att sätta tydliga ramar till exempel i en uppstartsfas och att coacha medarbetare under utvecklingsprocessens gång.

Interagera handlar om att skapa öppenhet och bjuda in medarbetare till delaktighet. Representera innebär att stå upp för skolformens tradition och kultur, där rektorer på olika sätt värnar om verksamhetens föreställning om en god pedagogisk verksamhet. Sammanfattningsvis handlar rektors kommunikativa ledarskap om att gå i främsta ledet, vara föredömlig inför andra, visa att det är möjligt och genomförbart, för att på så sätt få med sig de andra.

VI VET SEDAN länge att förändrings- och utvecklingsarbete innefattar tre betydelsefulla begrepp: information, förutsättningar och motivation.

För att få medarbetare att göra på andra sätt, genomföra förändringar som de kanske inte kommit på själva, behöver rektor alltså bidra med adekvat information kring varför, vad, vem och hur saker ska göras. Medarbetare ska också ha rätt förutsättningar för att kunna genomföra

det som ska genomföras inom ramen för förändrings- och utvecklingsarbetet.

Avslutningsvis, och kanske det allra viktigaste, är att rektor genom sina ledarhandlingar måste lyckas med att motivera medarbetare att genomföra det som ska genomföras.

Ingen av dessa tre begrepp innefattar ett universellt svar och lösningar som passar alla i alla lägen, utan var och en av dessa tre behöver individanpassas så långt det går.

Att känna sina medarbetares erfarenheter och ambitioner för framtiden, handlar också om individanpassning, om empati och engagemang i de individer som medarbetarna är, men utan att för den skull tappa förmågan att utmana utifrån ett kritiskt förhållningssätt.

Precis som tågkonduktören som är mån om att alla passagerare har tagit plats på tåget före avgång, behöver även rektorer visa samma omsorg om sina medarbetare. Rektorn i artikelns inledning hade som vana att frekvent fråga sina medarbetare rätt ut: "Är ni med mig i resonemanget?" Det är ett sätt att fråga: "Är ni med...?" «

REFERENSER

- Hildén, E, Löfdahl Hultman, A & Bergh, A (2018). Undervisning från svenska förskolechefers perspektiv: Spänningar mellan förväntningar och erfarenheter. BARN Forskning om barn och barndom i Norden. Tema: Undervisning i förskolan, 3–4, 147–162.
- Hildén, E (2020). Att hantera ny policy i förskolan – rektors kommunikativa ledarskap. I: O Johansson & L Svedberg (red), Att leda mot skolans mål: Vägval och möjligheter (s 275–288). Tredje upplagan. Malmö: Gleerup utbildning AB.
- Håkansson, J & Sundberg, D (2019). Utmärkt ledarskap i skolan: Forskning om att leda för elevers måluppfyllelse. Stockholm: Natur & Kultur.
- Löfdahl Hultman, A, Hildén, E & Bergh, A (2018). I "Iarmrapportens" skugga: Om undervisning och kvalitet i förskolan. I: A Löfdahl Hultman, C Olin-Scheller & M Tanner (red), Berättelser: Vänbok till Héctor Pérez Prieto (s 57–72). Karlstad: Karlstad University Studies.

Trygghet vinner över alla risker

Vi lever i ett risksamhälle. En baksida av det samhälle som vuxit fram under det senaste seklet där den ljusnande framtid, det goda folkhemmets idéer och tekniska landvinningar har lämnat svårhanterbara bieffekter som behöver hanteras.

Ett bättre samhälle kan inte bara ge allt till alla överallt, utan behöver även vara hållbart socialt, ekologiskt och ekonomiskt. En ekvation som blir tydligast i att vi behöver hantera de risker som uppstår i kölvattnet av en global ekonomi, ekologiska hot och förändringar av hur vi lever och arbetar.

FRÅN ALLA HÅLL hotas tillvaron och arbetsmiljön av faktorer som kan vara mer eller mindre möjliga att hantera. Stressande krav på att lotsa alla elever genom utbildningssystemet, spagaten mellan begränsade resurser och höga målsättningar, sjuka hus, otydlig introduktion av nyanställda, trafiksituationen utanför skolorna, aggressiva vårdnadshavare, pandemier och en trasig kaffeautomat, ska alla kartläggas utifrån arbetsgivarens systematiska arbetsmiljöarbete.

Riskerna ska analyseras och åtgärdas. Ansvar ska fördelas. Åtgärderna ska följas upp och dokumenteras. Incidenter ska rapporteras. Systemen ska garantera att det finns rutiner för att problemen inte faller mellan stolar eller glöms bort och att vi känner oss trygga. För tillfället.

LIVET ÄR EN risk och i vissa tider är det mer påtagligt än annars. I samma ögonblick som vi tar vårt första andetag påbörjas en resa av faror. Från det lilla barnets första steg till tonåringens mopedfärder i trafiken, relationen med den nya partnern, vedklyvning i sommarstugan eller fjällvandringen på semestern. Ingen rutin i världen kan undanröja alla faror som skulle kunna ske. Ingen kartläggning kan ringa in allt farligt, fånga upp den tysta oro som vilar hos dem vi möter som ledare eller ersätta utanförskap på arbetsplatsen.

För att skapa en trygghet tillvaro i våra verksamheter handlar arbetet om att hantera fysiska och organisatoriska faktorer. Absolut! Men det handlar även om att ingjuta trygghet, lugn och att se saker från olika perspektiv.

CHEFENS ROLL ÄR att följa rutinen och se till att det systematiska arbetsmiljöarbetet fungerar väl. Ledarens roll är att organisationen rör sig framåt, trots de risker vi vet finns och de risker vi inte känner till. «

Oskar Fredriksson

REKTOR

Vi bryr oss om att du är rätt försäkrad

Som medlem i Sveriges Skolledarförbund får du rabatt och förmånliga villkor på våra försäkringar men också hjälp med att bli rätt försäkrad. Det innebär att vi tillsammans med dig går igenom ditt försäkringsbehov för dig, din familj och annat som är värdefullt i livet.

Du kanske saknar någon försäkring, behöver ändra något för att du byggt om hemma eller så har du precis det du behöver. Rådgivningen är kostnadsfri, sker på telefon och tar ca 15 minuter.

Du bokar enkelt rådgivningen på if.se/skolledarna. Där hittar du också mer information om dina unika medlemsförmåner.

If i samarbete med

SVERIGES
SKOLLEDARFÖRBUND

Goda erfarenheter av samarbete

Professionell kollegialitet – Om att utveckla lärares samarbete

Andy Hargreaves
Michael T O'Connor

STUDENTLITTERATUR

► ”Reformer är som mogen frukt: de klarar sällan transporten.”

Det är ett citat ur boken som väl beskriver anledningen till att man – enligt de båda författarna som väl har bättre på fötterna än de flesta – behöver bygga underifrån. Färre beslut uppifrån, inte minst försök att införa reformer

som alla ”på golvet” vet är givna att misslyckas. Författarna argumenterar väl och ger flera olika exempel från flera olika delar av världen, bland annat Norge.

MAN KAN ALLTSÅ inte kopiera någon annan, även om denna någon annans sätta att arbeta är en ”mogen och god frukt”.

Andy Hargreaves och Michael O'Connor menar att det är bättre att ha koll på den egna kulturen än på fakta och data. Det senare kan förblinda. Snarare borde man ha en antropolog på varje skola än ett excelark. Försöka att imitera funkis inte, man måste anpassa till den egna kulturen och kontexten.

Den här boken är inspirerande och direkt användbar.

Vi skolledare får goda och väl underbyggda råd kring hur vi måste leda för att lärare ska utveckla sin undervisning. Och hela tiden, vilket är så typiskt för Hargreaves, är det elevernas bästa vi ska ha för ögonen; för nuet och för framtiden.

FÖRFATTARNA BESKRIVER ETT antal områden som kännetecknar det tillstånd som råder om man har en professionell kollegialitet bland sin personal, i det här fallet sina lärare. När det råder professionell kollegialitet är lärarna beroende av varandra, men slipper toppstyrning; lärarna vet bäst. Man arbetar tillsammans, och undersöker kollaborativt det man gör med sina elever och vilka resultat det leder till.

Det innebär också att ta ansvar för helheten, och att man tar initiativ. Färre initiativ, men med större kraft, och att systemet också uppmuntrar till detta. Man arbetar tillsammans för att nå gemensamma mål, och målen handlar om elevernas möjlighet att blomstra som individer, nu och i framtiden.

Det gemensamma arbetet består i att granska varandra och ge god återkoppling. När man nått dithän ses återkopplingen alltid som ett stöd i den professionella utvecklingen och tas därför emot positivt. Det är det gemensamma arbetet man återkopplar kring, inte personen.

Lärarna och skolledningen samarbetar dessutom med eleverna, som är med och driver utvecklingen.

NÅGRA EXEMPEL i boken är tagna från glesbygdsområden, där man hittat samarbetsformer trots stora fysiska avstånd. Det finns ett behov av detta även i Sverige, i glesbygden så klart, men det finns ju organisatorisk glesbygd även i tätorter, där enskilda och små huvudmän inte har någon att samarbeta med. Det borde väl gå att göra något åt genom att skapa nätverk. (Vart tog du vägen, Myndigheten för skolutveckling?)

Grunden i det hela är att man tillsammans kan bygga en större kapacitet än vad enskilda individer kan göra. Den svenska skolan har en tradition av ensamarbetare som inte vågar öppna sin klassrumsdörr för att släppa in andra, som inte vågar blotta sig i det man gör, inte vågar tänka högt kring andras planeringar och bedömningar ...

De skolor som brutit den traditionen och som arbetar tillsammans har bättre elevresultat. Och – hör och häpna – samarbete kolleger emellan leder till bättre arbetsmiljö och att både lärare och skolledare stannar längre på sin arbetsplats, och stannar kvar i yrket.

Vad finns det att inte gilla?

TORBJÖRN HANÖ

REKTOR - FÖRVALTNINGSCHEF

FÖRMEDLA – REKRYTERA – HYRA

Kompetenta skolledare/chefer i hela Sverige! Erfarenhet från mer än 800 skolor! 24 års kontinuerlig verksamhet!

Tel. 08-545 160 20 | info@kunskapsbolaget.se | www.kunskapsbolaget.se

Kunskapsbolaget ... utvecklar ledare och organisationer

HJÄLP SYRIEN!

Swisha valfri gåva till **123 000 46 48** eller
sms:a **AKUT SYRIEN** till **72 900** och skänk 100 kr.

90 SVENSK
INSAMLINGS
KOMITÉ

Genom att sms:a eller swisha godkänner du att bli kontaktad av Röda Korset. Dina personuppgifter hanteras enligt PUL.

Röda Korset

Den viktiga återkopplingen

Responsiv undervisning

Harry Fletcher-Wood

NATUR&KULTUR

► Inneordet just nu verkar vara lyhörd, och det är ju inte fel. Dylan Wiliam använder ordet i sitt förord till boken, och han har själv tidigare sagt att han ångrar att han använde ordet bedömning (assessment) när han myntade uttrycket *bedömning för lärande*.

Fokus, menar han, har hamnat dels på bedömningen, dels på återkoppling från läraren till

eleven, när poängen är att återkopplingen är den läraren får av eleverna, så att läraren kan justera sin undervisning så att den är till hjälp för elevens lärande.

Det är inte eleverna som ska ändra sitt lärande i första hand, utan läraren som behöver justera sin undervisning om eleverna inte lär sig det läraren tänkt sig. Wiliam har själv uttryckt att responsiv undervisning hade varit bättre, därav bokens titel.

FLETCHER-WOOD INSÅG efter några år som lärare att han fått uppfattningen att bedömning för lärande bara var en uppsättning tekniker, inte ett förhållningssätt. Han inleder med att redogöra för fler missuppfattningar han hade, bland annat

att bedömning var ett hinder för lärande eftersom han inte använde dem för att föra elevernas lärande framåt, och att han uppfattat att förmågor verkade vara viktigare än kunskap.

Boken är upplagd så att hans egna missuppfattningar och lärdomar delas upp i sju ”problem”, som fått sina lösningar beskrivna i vars ett kapitel.

De sju kapitlen berör detaljerade arbetsplaner för det specifika området eleverna ska lära sig, lektionsplaneringar, att veta hur goda elevresultat ser ut och att anpassa undervisningen utifrån vad man vet vilka lärdomar eleverna tar med sig från en lektion man haft.

Vidare berörs hur man kan anpassa sin undervisning under en

pågående lektion och hur återkoppling till eleverna kan ske så att de lär sig av återkopplingen. Det sjunde och sista kapitlet handlar om hur man kan få detta att fungera i verkligheten, inte minst när det råder brist på tid.

Det här är ändå ett bra försök att flytta tillbaka målstolparna till där de bör befinna sig, nämligen i att man som lärare måste vara lyhörd och uppmärksam på vad barnen och eleverna lär sig, så att vi kan fylla i luckorna.

Och att visa på sina egna tillkortakommanden är också viktigt, ingen föds till en perfekt lärare, det är något man måste lära sig att bli, och för det krävs träning och utvärdering, det vill säga återkoppling från elever.

TORBJÖRN HANÖ

Så kan Sverige öka tryggheten och säkerheten i skolan

Antalet allvarliga säkerhetsincidenter i skolan ökar i hela Europa och bara i Sverige har antalet rapporterade fall av våld, hot och rån fördubblats under de senaste fem åren. Normalt sker störst skada redan under de första minuterna, innan extern hjälp hunnit fram. Allt fler kommuner ser nu över hur de kan förbättra säkerheten i skolan. För att få bukt med problemet krävs pålitliga och säkra lösningar.

AddSecure är en ledande europeisk aktör inom säkrad kritisk kommunikation. Vi erbjuder en lösning som ser till att rätt personer snabbt får rätt information, vilket förhindrar eller begränsar ödesdigra konsekvenser fram till att hjälp anländer.

Vi hjälper skolor med att kartlägga risker, utbilda personalsamt skräddarsy system anpassade efter behov och önskemål. I vissa skolor har vi byggt nät uppkopplade till terminaler, telefoner och informationskärmar.

När något händer, kan ansvariga, med hjälp av förprogrammerade scenarier direkt skicka ut information till rätt personer via de olika enheterna och på så vis snabbt få hjälp utifrån.

Läs mer här: www.addsecure.se/skolsakerhet

ADD:SECURE®

Reformen stärkte lärarprofessionen

Lärarkåren och förstelärarna
Johan Alvehus, Sanna Eklund,
Gustaf Kastberg Weichselberger
STUDENTLITTERATUR

► Grovt sett består den här boken av två delar, dels en beskrivning av professionalism, främst inom offentlig sektor, dels en redogörelse för hur förstelärarreformen fallit ut i relation till just professionalism. Är kåren stärkt eller inte av förstelärarreformen?

Tro det eller ej – efter all splittning reformen lett till – författarnas svar är att professionen stärkts på flera sätt av reformen.

Vad är då en profession? Tre aspekter lyfter författarna:

- 1) En profession har en särställning, man löser problem inga andra kan lösa.
- 2) Man kontrollerar vem som ska göra vad inom verksamheten, och för det mesta gör man sig av med arbetsuppgifter (av enklare) karaktär.
- 3) Professioner besitter en expertis som andra inte kan ifrågasätta, för de har helt enkelt inte kunskap nog.

BETRAKTAR MAN LÄRKÅREN utifrån dessa tre aspekter så faller man på alla tre. I dag är det andra som löser många frågor som kåren borde ta sig an; kursplaner är ett exempel. Andra bestämmer också vad lärarna ska göra, jag kan väl bara nämna administrationsarbetet.

Det finns en hel del matnyttigt i boken, som resonemang kring vilka logiker som styr,

och har styrt, vår värld. Vi har marknadslogiken, byråkratin och professionalismen som tre utgångspunkter. Intressant.

Vi får, som sig bör, en genomgång av hur den där reformen kom till och hur den implementerades.

FINNS DET KRITIK? Eh, ja!

En gedigen genomgång av vad förstelärare gör finns också med så klart. En skillnad mot tidigare är inte att förstelärarna gör nya saker, utan det är att det nu är lärare som gör saker som skolledare oftast gjorde tidigare. Förstelärare sitter med i skolledning och lärares arbete synliggörs också på flera sätt inom kommuner. Man har stärkt sin autonomi, på skolledares bekostnad, men med deras goda minne.

Häri ligger också det positiva

man ser med förstelärarna utifrån ett professionsperspektiv; att de hanterar fler frågor än vad lärare gjorde tidigare, både kring innehåll och organisering. Flera lutar mer åt det pedagogiska ledarskapet, vilket tidigare varit en skolledaruppgift.

En del lärare har ”lyfts upp” ett snäpp, och det har lett till en re-professionalisering, enligt författarna. Lärarprofessionen har blivit tydligare och synligare, ett plus för alla yrkesgrupper som vill kallas en profession.

Lärarkåren har svårt att leva upp till de krav som ställs på att få vara en profession. Om förstelärarreformen innebär att kåren kan erövra ansvaret för de egna frågorna kan det ge möjlighet för lärarkåren att utvecklas i en professionsriktning. Vi får väl se ...

TORBJÖRN HANÖ

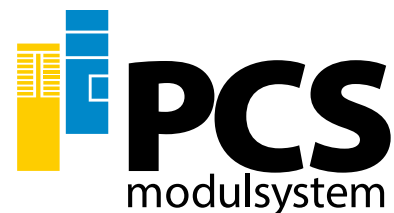
Modulbyggd skola med bestående kvaliteter

Har ni akut behov av skollokaler? Med våra svensktillverkade moduler skapar vi inte bara snabbt nya lokaler. Framförallt får elever och lärare en tillfällig skola med hög standard.

Se filmen på pcsmodulsystem.se/skola när de här tjejerna visar hur snabbt och enkelt vi kan förvandla ett lokalbehov till en riktigt bra skolmiljö.

Välkommen till PCS Modulsystem och våra tillfälliga skolor med bestående kvaliteter.

Tillfälliga lokaler. Bestående kvaliteter.

www.pcsmodulsystem.se | Tel 08- 39 00 99

Digitalisering – och kollegialt lärande

Att integrera digitalisering och kollegialt lärande

Marie Sjöblom, Edward Jensinger

STUDENTLITTERATUR

► Varför jobba med digitalisering i skolan som ett spår och kollegialt lärande som ett annat? Varför inte ha kollegialt lärande kring digitalisering? Det är en bra idé som skapar mer värde. Om det handlar den här boken.

Vi kan väl säga att det inte finns någon sten författarna inte vänt på, både när det gäller digitalisering och kollegialt lärande. This is da bible, om man så vill.

För dig som läst Timperley,

Scherp, Hargreaves, Jarl och Blossing och en hel del andra kan du, om du vill, hoppa över skapelseberättelsen och apokryferna. För dig som möter dem för första gången, eller vill repetera, har du en utmärkt helhetsbild av vad olika forskare kommit fram till kring hur man kan få saker att hända och att hänga ihop.

UTRYMMET HÄR GÖR att jag på inga vis kan redogöra för hela bokens innehåll, men vill göra några intressanta nedslag. Ett sådant är att så länge digitaliseringen inte finns som kunskapskrav riskerar vi att det inte blir så mycket av den digitala utvecklingen inom skolan. Teach to the test, liksom. Och då drabbas så klart också likvärdigheten eftersom skolor tolkar direktiven olika.

Statens roll inom området kritiserar också flera gånger av författarna. Bland annat borde staten anslå medel för forskning kring digitaliseringen, och även se till att satsningen på digitala nationella prov gjorts till en professionell investering. Men det kanske kommer.

LIKASÅ MÅSTE LÄRAR- och rektorsutbildningar innehålla större delar digitalt lärande, inte minst måste rektorsutbildningen innehålla delar som gör att rektor kan leda de nödvändiga processer som krävs för att para ihop digitalisering med kollegialt lärande.

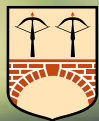
Författarna lyfter också ett antal misstag som ofta görs, så att vi kan lära oss av de misstagen. Några sådana misstag som gjorts genom åren, och troligen fortfarande görs, är att det blir ett

självändamål, att man enbart investerar i maskinvaran, att de leder till mer ensamarbete och är tänkta att ersätta lärare, samt att de som behöver mest stöd inte får stöd i tekniken.

Personal lär sig bäst tillsammans, gärna över professionsgränserna. För att organisera det krävs tydliga mål, strukturer och en tydlig organisation. Kanske missar man ofta vikten av processledning, menar författarna, därav behovet av utbildning för skolledare. Förstelärare nämns som en viktig faktor om de får ett uppdrag med tid att genomföra det.

Det är också viktigt att som skolledare aktivt delta i de lärandeprocesserna, och även medvetet bygga upp en samarbetskultur på skolan. Annars blir det inget tillsammans.

TORBJÖRN HANÖ

NYBRO
KOMMUN

**Chef för
utbildning
och kultur
i Nybro**

Sök jobbet som förvaltningschef på unikresurs.se

Ladda ditt skolbibliotek

I skolbibliotek med rätt förutsättningar lyfts både läsglädje och lärande. BTJ har lösningarna som behövs utifrån skollagen, läroplaner och lokala behov. Våra anpassningsbara tjänster underlättar bland annat urval och inköp. Det ger skolbibliotekspersonal tid och resurser att fokusera på det pedagogiska arbetet som gör skillnad.

»Vår kommun ska
erbjuda skolbibliotek
i världsklass«

#SKOLCHEF

»Vårt skolbibliotek ska
bidra till att eleverna når
målen och hittar läsglädjen«

#REKTOR

»Om jag får hjälp
med urvalet har jag tid
för eleverna«

#SKOLBIBLIOTEKARIE

»Vårt skolbibliotek
ska passa alla våra
elever!«

#LÄRARE

Läs mer på btj.se/skolbibliotek

Vi har lärt oss utnyttja digitaliseringen

Sedan några år tillbaka representerar jag Akademikeralliansen i Arbetsmiljörådet, AMR. Det är en partsarena för strategiska arbetsmiljö- och samverkansfrågor i den kommunala sektorn. Inför 2020 beslutade vi att fokusera på den snabbt ökade digitaliseringen. Vilka hot och möjligheter såg vi?

Vid årets första sammanträde bestämdes att de organisationer som finns representerade i rådet skulle förbereda en presentation om hur det se ut för våra respektive medlemsgrupper. En kort diskussion hölls där vi lyfte uppenbara hot och möjligheter.

Efter mötet vände jag mig till mina kolleger för att få deras inspel till min dragning i mitten av mars.

NÅGRA VECKOR SENARE förändrades allt. Pandemin svepte in över landet och ställde stora krav på att nyttja de it-lösningar som fanns och som ofta inte nyttjades fullt ut.

Det blev också väldigt tydligt vilka medarbetare som behärskade den nya tekniken och vilka som nu fick problem med att koppla upp sig digitalt.

Den 11 mars sammanträdde vår förbundsstyrelse. Mötet hölls fysiskt i Stockholm. En ledamot var förhindrad att delta på grund av ett möte med sin krisgrupp och en annan deltog via videolänk då kommunen infört reseförbud.

Förbundsstyrelsen fattade beslut om att inte delta vid den Nordiska Skolledarkongressen eftersom smittspridningen bedömdes för stor och våra medlemmar behövde fokusera på att coronasäkra sin förskola och skola.

SEDAN GICK ALLT mycket snabbt. Större sammankomster förbjöds och alla som hade möjlighet, rekommenderades att arbeta hemma.

Sveriges skolledare fick mitt i terminen ställa om sina respektive verksamheter.

Hur gick det då med vårt möte om digitaliseringens hot och möjligheter?

Det ställdes in. Vi behövde ha fullt fokus på att stötta våra medlemmar under den begynnande pandemin.

Om vi ändå haft det, skulle sannolikt flera av oss fått ta en snabbkurs att lära oss behärska Skype, Zoom eller Teams. Verktyg som nu ett halvår senare är vardagsmat.

När vi väl tog upp digitaliseringsstråden igen inför ett möte i slutet av augusti fick nog vi alla göra om våra presentationer.

UNDER DE SENASTE sex månaderna har både hoten och möjligheterna när det gäller vår arbetsmiljö blivit tydligare. På plussidan – det gick över förväntan att styra om många arbetsuppgifter helt eller delvis till distansarbete. Särskilt för de organisationer som satsat på en bra och pedagogisk it-plattform och löpande it-utbildning för personalen. De medarbetare som upplevde att de hade en fungerande it-miljö som de behärskade, fick en effektivare och mindre stressig vardag än tidigare.

För medarbetare som inte har haft tillgång till det, är upplevelsen helt en annan.

IT-STRESS ÄR generellt svårt att hantera, men vid arbete hemma eller på kontor med få kolleger på plats, ökar maktlösheten om tekniken inte fungerar.

Men samtidigt kan vi konstatera att hemarbete är möjligt i mycket större utsträckning än vi tidigare trott och respekten för effektivitet i hemarbetet har ökat.

Distansarbete kräver ett delvis nytt ledarskap. Det

är svårt att under en längre tid hålla samman tidigare välfungerande arbetsgrupper när arbetsmetoderna ändras snabbt och utan möjlighet till eftertanke och introduktion.

DET ÄR LÅNGT ifrån över. Och det blir viktigt att vi när vi utvärderar vad som fungerat och inte, tar med oss resultatet in i vårt framtida arbetsliv!

En sak är dock helt säkert: Sveriges Skolledarförbunds medlemmar har gjort ett utomordentligt bra arbete under pandemin och vi har tagit ett jättekiv vad gäller att nyttja digitaliseringens möjligheter.

**MARIA ANDRÉN
BERGSTRÖM**

Kanslichef

NOMINERA!

- Förberedelserna inför vår kongress pågår för fullt. Vem vill du ska med och leda förbundet? Nominera!
- Grattis, Ludvika, som fick sin lönetårta till sist. Snart är det dags för årets löneenkät!
- Våra förhandlare laddar inför vår första digitala fackliga kurs – Sveriges Skolledarförbund tar nya spännande steg!

Akut behov av en rektor?

- Vi erbjuder förslag till lösning inom 48 timmar
- Ni får en kvalificerad rektor med rätt erfarenhet
- Rektorn är operativ från första dagen
- Vi skräddarsyr en lösning efter ert behov

Vi har sedan 1999 många nöjda uppdragsgivare över hela landet.

Rektorsbemanning i Sverige AB
Kenneth Köhlin 073-631 28 89
www.primaselecta.se

PRIMA SELECTA

KLÄNNINGAR PÅ MUSEUM

Nu är äntligen kan du se Sara Danius fyra fantastiska Nobelklänningar i Pär Engsheds design på Nationalmuseum. Klänningarna är donerade till museets samlingar, som de konstverk de är.

UTBILDNING SOM RÄDDNING

Två av de senaste årets mest intressanta böcker har, om man så vill, utbildning som tema. Eller som räddning. En heter till och med nästan det i original, *Educated*, eller på svenska *Allt jag fått lära mig*, av Tara Westover (Natur&Kultur), och den andra heter *Där kräftorna sjunger* av Delia Owens (Forum).

För två unga kvinnor som växer upp i totalt hopplösa miljöer, hos mormoner i Idaho och i en träskmark i North Carolina, är utbildning, om än mycket okonventionell, möjligheten att skapa ett eget liv.

Sara Danius på Nobelfest.

DEN PERFEKTA LOGGAN

Logotyper är något som läggs ned massor med stålar på att ta fram. Och ibland blir de mer lyckade än andra. En som Rastredaktören ofta ser är Skolinspektionens dito. Kolla här så begåvad den är: glad mun – heja, det här går framåt nu, butter mun – här behöver ni skärpa er. Precis som Skolinspektionen numera. Inte bara kritik utan också glad uppmuntran om hur det kan bli bättre.

TILLBAKA TILL VARDAGEN

Dags för *Vardagar 3* (Wahlström&Widstrand). Fortfarande bland det bästa du kan läsa om Sverige, om tiden vi lever i, musik och konst. Och eftersom våra vardagar blev så anorlunda det här året, är jag säker på att Ulf Lundell kommer med bok nummer 4 i serien. Vi längtar!

VI FÖRMEDLAR & HYR UT*

Spara pengar genom att anlita oss!

Många av våra skolledare är mellan 65 och 70 år vilket förutom erfarenhet och legitimitet innebär lägre arbetsgivaravgifter (en tredjedel) och noll kronor i tjänstepension. Vi har mängder av referensuppdrag från kommuner och friskolor över hela Sverige.

**efter Skolinspektionens krav, erfarna rektorer/skolledare. Vi har landets största nätverk med Sveriges viktigaste chefer.*

VILL DU VETA MER KONTAKTA:

Jonas Berkling, 0709-20 23 33, www.rektorspoolen.se

RektorsPoolen
SVERIGES VIKTIGASTE CHEFER

Säg "nytt betygssystem" – och det går troll i frågan. Varför är frågan om bedömning och betyg en så infekterad och svår fråga just i Sverige, när den bara verkar vara en västanfläkt i de flesta andra länder?

Varför är det så svårt att landa rätt med betygen?

Jörgen Tholins utredning – tala om att backa bandet! skriver en gammal kollega i ett mejl. Hon om någon har varit med och arbetat på ett nationellt plan med betyg, bedömningar, internationella tester och så vidare.

Jag kan bara hålla med!

Vi var båda med när ett nytt betygssystem skulle införas. Kommer ni ihåg: g, vg och mvg.

Statens insats att implementera det nya betygssystemet var visst inte så särskilt framgångsrikt då på 1990-talet, har vi förstått efter flera utvärderingar. "Vad gjorde ni egentligen", ungefär. Vi trodde, kanske i vår enfald, att professionen skulle kunna ta till sig ett nytt betygssystem eftersom den var så väl utbildad.

STATENS ARBETE VAR också ett svar på den kritik som riktat sig mot skolbyråkraterna under många år, att reglera allt och inte lämna något över till de som kunde frågan, nämligen de professionella.

En bra tanke! I den första omgången av nya betyg, fanns det kriterier (snart tillbaka i ett styrdokument nära dig!) endast för betygen g och vg.

Att bedöma elevernas kunskaper och färdigheter för ett mvg, var man övertygad om att lärarna kunde göra, utifrån gemensamma diskussioner om kunskapskvaliteter och så vidare. En konst, om du så vill, som lärarjobbet hade gett dem.

Det tog dock inte särskilt lång tid innan en samlad, nåja, lärarkår vände sig till både regering och Skolverket

och krävde också kriterier för mvg. Det alla trodde att lärarna skulle klara av bra, med bakgrund av kunskap och erfarenhet, trodde inte lärarna själva sig kunna göra.

Hur kunde det bli så?

VARFÖR ÄR FRÅGAN om bedömning och betyg en så infekterad och svår fråga just i Sverige, när den bara verkar vara en västanfläkt i de flesta andra länder?

Varför tycks de professionella lämnat walk over i den här frågan? Rätta mig gärna om jag har fel.

Våren 2020 kommer i alla fall att beskrivas i åtskilliga avhandlingar framöver. Var det en "ny" skola som skapades över en natt i mars 2020? Eller låg en utveckling med fjärr- och distansundervisning bara i startgroparna och fick en formidabel skjuts framåt när gymnasieskolorna stängde? Förlorade vi något i våras som inte kommer tillbaka?

Om en liten del av vad som hände i Sveriges skolor, har ni kunnat läsa i de dagböcker som Sveriges Skolledarförbunds hemsida publicerade under våren. Och som fortsätter i höst.

Det har varit en ynnest för oss som inte är rektorer att få följa de tre skribenterna.

Världens bästa jobb, tror jag Anders Ringård skrev någon gång i våras.

Sveriges viktigaste – absolut!

KERSTIN WEYLER

Chefredaktör

Att förskolor och grundskolor kunde hålla öppet i våras. En åtgärd som nu i höst väcker respekt.

Våra ungdomar får ta största stöten, som vanligt, när ekonomin stagnerar. Det är dyrt att förlora framtids-tro.

SkolLedaren Utges av Sveriges Skolledarförbund

Chefredaktör och ansvarig utgivare
Kerstin Weyler
kerstin.weyler@skolledarna.se
08-567 06 201

SVERIGES
SKOLLEDARFÖRBUND

Postadress
Box 3266
103 65 Stockholm

Form och layout
Anders Gustafson
Editor Publishing

Omslagsfoto
Margareta Holmqvist

ISSN 0037-6515

Annonsbokning
Andrea Åhslund
072-015 06 93
andrea.ahslund@mediakraft.se

Tryck
Lenanders Grafiska

TS-upplaga 2019
8 200

FÖRBUNDSKANSLI
Vasagatan 48

Postadress
Box 3266
103 65 Stockholm

Kontakt
08-567 06 200
info@skolledarna.se
www.skolledarna.se

Ordförande
Matz Nilsson

Kanslichef
Maria Andrén
Bergström

Ombudsman/bitrförhandlingschef
Britt Sundström

Ombudsman
Monika Elowson
René Wiltoft-Möller

Utredare
Lena Linnerborg

Webbredaktör/informatör
Eva Ahlberg

Arbetsrättsliga frågor
radgivning@skolledarna.se
08-567 06 200

Prenumerationer/medlemsregister
medlemsregistret@skolledarna.se
08-567 06 220

BLENDLEARNING VAR SOM HELST NÄR SOM HELST

SMART

Enkel att använda
SMART Learning
Suite

TRÄNING &
SUPPORT

INTEGRATION
MED GOOGLE
OCH MICROSOFT®

BLEND
LEARNING

WEBBASERAD
MJUKVARA

INTERAKTIVA
SKÄRMAR

30 ÅRS
ERFARENHET

Kraftfulla verktyg för aktiv inläring

Bättre elevresultat börjar med
bättre sätt att lära sig. Lärarens tid i
klassrummet är värdefull – fyll den med
fler engagerande inläringstillfällen med
den bästa undervisningsmjukvaran.

Läs mer på
smartboard.se

 SMART
Learning Suite

Interaktiva lektioner

Lärare skapar snabbt och enkelt
dynamiska, interaktiva lektioner
och levererar dem på SMART
Board, klassens gemensamma yta.

Kollaborativa arbetsytor

Elever använder vilken enhet som
helst och utforskar, samlar innehåll
och samskapar på en gemensam,
inspirerande whiteboardyta.

Spelbaserade aktiviteter

Lärare använder enkla mallar för
att skapa spelbaserade
aktiviteter, spel, tävlingar och
quiz som engagerar eleverna.

Formativ bedömning

Lärare kan enkelt följa elevernas
förståelse genom att skapa prov
och utvärderingar som eleverna
svarar på via sina enheter.